

V L A A M S P A R L E M E N T

stuk **230** (2009-2010) – Nr. 1
ingediend op 10 november 2009 (2009-2010)

Voorstel van resolutie

van de heren Hermes Sanctorum, Filip Watteeuw en Dirk Peeters

betreffende het vastleggen van ambitieuze
onderhandelingsdoelstellingen
voor de Vlaamse Regering
op de Klimaatconferentie in Kopenhagen

TOELICHTING

Klimaatverandering vergt beleid van ecologische duurzaamheid

Het is nodig om alles mee in het werk te stellen om de wereldwijde temperatuurstijging tot twee graden Celsius te beperken en zo de ergste gevolgen van klimaatverandering te voorkomen. Als we nu niet ingrijpen, dan zullen de gevolgen voor mens en milieu groot zijn. Nu al vallen er elk jaar door de klimaatopwarming naar schatting 315.000 doden (door honger, ziekte, droogte en overstromingen) en kost de opwarming meer dan 125 miljard dollar (meer dan alle ontwikkelingsgelden samen).¹

December van dit jaar komen regeringsleiders van over de hele wereld bijeen om afspraken te maken over het aanpakken van klimaatverandering. Het is noodzakelijk dat zij moed aan de dag leggen en kiezen voor een duurzame toekomst. Ambitieuw klimaatbeleid is niet alleen noodzakelijk om de kwaliteit van leven voor onszelf en onze kinderen te garanderen, het is ook het enige logische antwoord op de economische crisis.

Klimaatverandering is een sociaal vraagstuk

Klimaatverandering is niet alleen een ecologisch probleem, maar ook een sociaal probleem. Rijke, geïndustrialiseerde landen hebben het grootste deel van de CO₂-uitstoot veroorzaakt, terwijl de ergste gevolgen zich in ontwikkelingslanden voordoen.

Het is daarom belangrijk dat rijke landen voor de veroorzaakte klimaatschade betalen. Daarnaast moeten wij ontwikkelingslanden helpen hun economieën duurzaam te ontwikkelen, zodat ze niet geremd worden in hun vooruitgang, maar anderzijds hun economieën ook niet even vervuilend worden als de onze.

Klimaatverandering is een economische uitdaging

De (extra) inspanningen die nodig zijn voor klimaatbeleid in eigen land, moeten gezien worden als een stevige financiële injectie in onze nationale economie: het komt neer op een fors investeringsprogramma om onze economie te vergroenen. Ook het Internationaal Energie Agentschap pleitte er naar aanleiding van de klimaatconferentie in Bangkok voor om de algehele recessie juist te zien als een ‘window of opportunity’ om de klimaatverandering tegen te gaan en te investeren in een ‘low carbon future’.² Alle landen hebben begrepen dat het bestrijden van de economische crisis het beste kan samengaan met investeringen in de omschakeling naar een groene economie. België hinkt helemaal achterop.

De wetenschap is helder

In 1988 heeft het Wereld Meteorologisch Instituut van de Verenigde Naties het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) opgericht. Sindsdien doen de duizenden klimaatwetenschappers die bij dat VN-panel (VN: Verenigde Naties) betrokken zijn, onderzoek naar de oorzaken en gevolgen van klimaatverandering. In 2007 kwamen zij met een viertal alarmerende rapporten.

Het IPCC stelt met zeer hoge zekerheid vast dat menselijke activiteiten leiden tot de huidige opwarming van de aarde. Als we een reële kans willen hebben om klimaatverandering te beperken tot twee graden Celsius, dan moet de wereldwijde groei van emissies uiterlijk in 2015 stoppen en moeten rijke landen hun uitstoot van broeikasgassen met 25-40% terugdringen in 2020 ten opzichte van het niveau in 1990. Aldus het IPCC in zijn vierde

1 Kofi Annan, Global Humanitarian Forum, “The Anatomy of a Silent Crisis”, Genève, juni 2009 – tegen 2030 zouden de effecten van de klimaatverandering oplopen tot 500.000 doden en 340 miljard dollar kosten per jaar. 99% van de slachtoffers vallen in de ontwikkelingslanden.

Zie: http://www.ghfgenève.org/Portals/0/pdfs/human_impact_report.pdf.

2 Zie: http://www.worldenergyoutlook.org/docs/weo2009/climate_change_excerpt.pdf.

‘Assessment Report’ (2007)³. En dan nog hebben we maar een 50% kans om de klimaatopwarming beneden 2°C te houden.

De gevolgen van klimaatverandering

De gevolgen van klimaatverandering liggen er niet om. Extreme weersomstandigheden, zoals hittegolven en orkanen zullen nog extremer worden en vaker voorkomen. De zeespiegel en het waterpeil van rivieren zoals de Maas zullen stijgen, terwijl de watertekorten in Afrika juist toenemen. Veel plant- en diersoorten zullen uitsterven. Aandoeningen, zoals hart- en vaatziekten, zullen vaker voorkomen.⁴

Het goede nieuws is dat het zo ver helemaal niet hoeft te komen. We hebben alles in huis om klimaatverandering een halt toe te roepen. Het is geen kwestie van kunnen, maar een kwestie van willen. De technische mogelijkheden zijn er al, het komt nu alleen nog maar aan op politieke wil.

De kosten van klimaatverandering

Topeconoom Nicholas Stern heeft in opdracht van het Verenigd Koninkrijk onderzoek gedaan naar de economische gevolgen van klimaatverandering. Zijn conclusie: niets doen tegen klimaatverandering kost vijf tot twintig keer meer dan nu effectieve maatregelen nemen.⁵ Het is dus ook goed voor onze portemonnee om in Kopenhagen effectieve afspraken te maken over het aanpakken van klimaatverandering.

In het verleden hebben we al veel broeikasgassen uitgestoten. Helemaal stoppen kunnen we klimaatverandering daarom niet meer, maar we kunnen klimaatverandering wel tot een minimum beperken en zo de ergste gevolgen voorkomen. Doen we dat niet, dan zullen we in volle hevigheid met de klimaatcrisis geconfronteerd worden.

Wat betekent dat, de temperatuurstijging beperken tot twee graden?

Het betekent dat we de hoeveelheid CO₂ in de atmosfeer zoveel mogelijk moeten beperken. De onderstaande grafiek van het IPCC laat zien dat we de concentratie broeikasgassen in de atmosfeer moeten beperken tot 350-400 ppm (parts per million). Dat is een maat voor het aantal deeltjes CO₂ in de atmosfeer.

De onderstaande tabel van het IPCC laat zien wat dat betekent voor de uitstoot van broeikasgassen.

Category	CO ₂ concentration at stabilisation (2005 = 379 ppm) ^b	CO ₂ -equivalent concentration at stabilisation including GHGs and aerosols (2005=375 ppm) ^b	Peaking year for CO ₂ emissions ^{a,c}	Change in global CO ₂ emissions in 2050 (percent of 2000 emissions) ^{a,c}	Global average temperature increase above pre-industrial at equilibrium, using 'best estimate' climate sensitivity ^{d,e}	Global average sea level rise above pre-industrial at equilibrium from thermal expansion only ^f	Number of assessed scenarios
	ppm	ppm	year	percent	°C	metres	
I	350 – 400	445 – 490	2000 – 2015	-85 to -50	2.0 – 2.4	0.4 – 1.4	6
II	400 – 440	490 – 535	2000 – 2020	-60 to -30	2.4 – 2.8	0.5 – 1.7	18
III	440 – 485	535 – 590	2010 – 2030	-30 to +5	2.8 – 3.2	0.6 – 1.9	21
IV	485 – 570	590 – 710	2020 – 2060	+10 to +60	3.2 – 4.0	0.6 – 2.4	118
V	570 – 660	710 – 855	2050 – 2080	+25 to +85	4.0 – 4.9	0.8 – 2.9	9
VI	660 – 790	855 – 1130	2060 – 2090	+90 to +140	4.9 – 6.1	1.0 – 3.7	5

De tabel laat duidelijk zien dat we onze CO₂-uitstoot in 2050 met 85% moeten verminderen ten opzichte van 2000, om een reële kans te hebben dat de temperatuur wereldwijd niet verder stijgt dan twee graden Celsius. Het betekent ook dat onze CO₂-uitstoot tussen nu

3 http://www.ipcc.ch/publications_and_data/publications_ipcc_fourth_assessment_report_synthesis_report.htm.

4 http://www.ipcc.ch/publications_and_data/publications_ipcc_fourth_assessment_report_wg2_report_impacts_adaptation_and_vulnerability.htm.

5 http://webar.chive.nationalarchives.gov.uk/+http://www.hm-treasury.gov.uk/independent_reviews/stern_review_economics_climate_change/stern_review_report.cfm.

en 2015 moet pieken en daarna snel af zal moeten nemen. Rijke landen moeten hun CO₂-uitstoot uiterlijk in 2020 met 25-40% terugdringen ten opzichte van 1990.

Recente wetenschap

Sinds het verschijnen van de IPCC-rapporten in 2007 hebben klimaatwetenschappers niet stil gezeten. Sindsdien is er veel aanvullend onderzoek gedaan en zijn we steeds meer gaan begrijpen van het klimaatsysteem. Aanvullende studies wijzen vrijwel stuk voor stuk uit dat klimaatverandering nog sneller gaat en dat de gevolgen nog groter zullen zijn dan het IPCC al voorspelde.⁶ We verwijzen onder meer naar de oproep van World Wildlife Fund (WWF) en 40 vermaarde klimaatwetenschappers, onder wie de Belgische professor Philippe Huybrechts (Vrije Universiteit Brussel).⁷

De bekende klimaatonderzoeker James Hansen van het Goddard Institute of Space Studies van de NASA (National Aeronautics and Space Administration) meent zelfs dat het terugdringen van de CO₂-uitstoot niet zal volstaan. We moeten de CO₂-concentratie in de atmosfeer zelfs terugdringen van 385 ppm nu naar minstens 350 ppm.⁸ Door CO₂-negatieve investeringen.

Des te meer reden dus om niet te wachten en zo snel mogelijk werk te maken van het klimaat.

Klimaattop Kopenhagen: massa's meer ambitie nodig

Op dit moment zijn de voorbereidingen voor Kopenhagen in volle gang. Nu al wordt er druk onderhandeld, maar helaas ziet het er op dit moment niet zo goed uit. De huidige onderhandelingen zijn veel te veel een juridisch spel van punten en komma's, terwijl we politieke actie nodig hebben.

Om de onderhandelingen in Kopenhagen te laten slagen, hebben we leiderschap nodig. Als niemand voorop durft te lopen, dan dreigen we vast te blijven zitten in een moeras van technocratische details.

Een groot probleem op dit moment is dat rijke landen en ontwikkelingslanden lijnrecht tegenover elkaar staan. Rijke landen willen dat ontwikkelingslanden ook broeikasgassen gaan terugdringen. Zeker de nieuw opkomende economische machten zoals China. China stoot nu al meer CO₂ uit dan de VS. Maar als je het per hoofd van de bevolking bekijkt, is het nog altijd een stuk minder. Een vijfde van de Chinese bevolking benadert een welvaartspeil als dat van de VS en Europa, vier vijfde van de Chinezen leven nog steeds veel-er in derdewereldomstandigheden. Ontwikkelingslanden eisen terecht klimaatsteun van rijke landen, maar tot nu toe weigeren rijke landen, zoals de Europese Unie, over de brug te komen. Rijke landen moeten hun verantwoordelijkheid nemen en samen met ontwikkelingslanden de strijd tegen klimaatverandering aangaan.

Een ander belangrijk punt is de mate waarin landen zelf hun uitstoot van broeikasgassen terug willen dringen. De wetenschap is duidelijk. Rijke landen moeten tegen 2020 hun CO₂-uitstoot met 25-40% terugdringen. Dat zogenaamde reductiepercentage moet eerlijk over de verschillende Europese landen verdeeld worden.

Geen reden voor zelfgenoegzaamheid

Met de 20/20/20-doelstelling (20% minder uitstoot broeikasgassen – 20% hernieuwbare energie – 20% meer energie-efficiëntie) denkt de Europese Commissie dat haar koploperspositie vaststaat. En nu veel landen door de negatieve groei, veroorzaakt door

6 <http://www.pik-potsdam.de/news/press-releases/files/synthesis-report-web.pdf>.

7 <http://www.wwf.be/nl/?inc=news&newsid=713&pageid=news>.

8 Zie: <http://arxiv.org/ftp/arxiv/papers/0804/0804.1126.pdf>.

de crisis, plotseling wél de Kyotodoelstellingen binnen bereik zien, denken zij dat ze op hun lauweren kunnen gaan rusten. Zo haalt Vlaanderen voor 2008 wellicht reeds de Kyotodoelstelling, maar blijft de uitstoot van CO₂ in de sectoren gebouwenverwarming en verkeer stijgen.

Bovendien wordt dan onvoldoende rekening gehouden met:

- de toegenomen urgentie die blijkt uit klimaatrapporten die uitkwamen na het vierde IPCC-rapport (zie boven);
- de algemene verwachting dat bij een herstel van de groei, ook de uitstoot van broeikasgassen opnieuw zal toenemen;
- de toegenomen politieke wil bij andere industrielanden (verschillende staten in de VS, Japan⁹, Australië, China en andere BRIC-landen (Brazilië, Rusland, India, China)). Het is helemaal niet zo zeker dat Europa op het vlak van hernieuwbare energie, energie-efficiëntie of zelfs het terugdringen van broeikasgassen lang zijn koploperspositie zal kunnen behouden. Vooral omdat de Europese doelstellingen in de praktijk veel minder ambitieus zijn, doordat Europa toestaat dat veel emissiekredieten worden aangekocht buiten de Europese Unie (EU). Noorwegen is het eerste land dat intussen tekende voor een reductie van broeikasgassen met 40% tegen 2020.

Met deze resolutie roepen de Vlaamse volksvertegenwoordigers de Vlaamse Regering, maar in feite ook de Federale Regering en de Europese Commissie op om met open vizier de gesprekken in Kopenhagen tegemoet te treden en te gaan voor ambitieuze doelstellingen op het vlak van klimaat en sociale rechtvaardigheid. Dat is ook de vraag van de Vlaamse Klimaat Coalitie¹⁰, van de klimaatcampagne ‘The Big Ask’ en van de internationale niet-gouvernementele organisaties (ngo’s) (Greenpeace, Friends of the Earth, WWF e.a.).¹¹

Hermes SANCTORUM

Filip WATTEEUW

Dirk PEETERS

9 De doelstelling van Japan voor een reductie van 25% t.o.v. 2005 zou overeenkomen met een reductie van 35% t.o.v. 1990.

10 Zie hun memorandum : <http://www.coalitionclimat.be/Memorandum?lang=nl>.

11 A Copenhagen Climate Treaty, Version 1.0, A Proposal for a Copenhagen Agreement by Members of the NGO Community.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

- onderschrijft naar aanleiding van het vierde ‘Assessment Report’ (2007) van de Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) de noodzaak om alles in het werk te stellen om de wereldwijde temperatuurstijging tot twee graden Celsius te beperken en zo de ergste gevolgen van de klimaatverandering te voorkomen;
- stelt vast dat nieuwe studies sinds 2007 laten uitschijnen dat de klimaatverandering nog sneller plaatsvindt en dat de gevolgen nog groter zullen zijn dan dat het IPCC al voorspelde;
- is zich bewust van de grote tol aan mensenlevens die de opwarming van onze planeet nu reeds eist en in de toekomst zal eisen, als er niet ingegrepen wordt, zoals onder meer beschreven door Kofi Annan in ‘The Anatomy of a Silent Crisis’;
- erkent dat de problematiek van de klimaatverandering ook een kwestie is van ecologische rechtvaardigheid aangezien de rijke, geïndustrialiseerde landen het grootste deel van de CO₂-uitstoot veroorzaakt hebben, terwijl de ergste gevolgen zich voordoen in ontwikkelingslanden;
- beseft dat de Klimaatconferentie in december in Kopenhagen van beslissend belang is en wenst dat alles in het werk gesteld wordt om die conferentie kans van slagen te geven;
- beseft dat dat maar mogelijk zal zijn als de rijke landen ten volle hun verantwoordelijkheid nemen door de uitstoot van broeikasgassen in eigen land voldoende terug te dringen en tegelijk de ontwikkelingslanden te helpen om hun economieën duurzaam te ontwikkelen en in dat kader ook inspanningen te doen om minder broeikasgassen uit te stoten, bossen te behouden, groene technologieën in te zetten en zich aan te passen aan de niet meer te vermijden effecten van de opwarming;
- beseft anderzijds dat de (extra) inspanningen die nodig zijn voor klimaatbeleid in eigen land, gezien moeten worden als een kans om onze economie te vergroenen en op die manier ook een gepast antwoord op de algehele recessie te bieden;
- stelt vast, samen met topeconoom Nicholas Stern, dat niets doen tegen klimaatverandering vijf tot twintig keer meer kost dan nu effectieve maatregelen nemen;
- neemt kennis van het platform van de Vlaamse Klimaat Coalitie, de vragen van de klimaatcampagne ‘The Big Ask’ en het voorstel van Klimaatverdrag van de internationale niet-gouvernementele organisaties (ngo’s) ter zake;
- roept de Vlaamse Regering op om voldoende leiderschap en ambitie aan de dag te leggen bij de voorbereiding van de Klimaattop van Kopenhagen;
- vraagt de Vlaamse Regering om in overleg met de Federale Regering en de Europese Commissie en Raad op de Klimaatconferentie te Kopenhagen:
 - 1° voor de rijke industrielanden (de zogenaamde Annex 1-landen) een reductie van broeikasgassen met 40% voor te stellen (tegen 2020 en ten opzichte van het referentiejaar 1990) om zo de stabilisatie van maximum 2°C opwarming te garanderen en zeker te zijn van de medewerking van de landen uit het Zuiden;
 - 2° ook een doelstelling op lange termijn voor te stellen: voor de industriële landen een reductie van de uitstoot van broeikasgassen met 90% tegen 2050 ten opzichte van het referentiejaar 1990;
 - 3° een jaarlijkse reductie van de eigen uitstoot van broeikasgassen in ons land met 3% vast te leggen in een Vlaams Klimaatdecreet;

- 4° een eerlijke bijdrage te leveren – in verhouding tot de nationale rijkdom – om ontwikkelingslanden ook in staat te stellen de omschakeling te maken naar een ‘low carbon’-economie, met name door voldoende steun te bieden aan landen in het Zuiden:
 - a) om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen (mitigatie);
 - b) om zich voor te bereiden op de gevolgen van de opwarming die al bezig is (adaptatie);
 - c) om de best beschikbare schone technologieën zo snel mogelijk in te zetten (technologietransfer);
 - d) om gecompenseerd te worden voor het stoppen van ontbossing en verdere aantasting van bossen (REDD: Reducing Emissions from Deforestation and Forest Degradation in Developing Countries);
 - e) en om klimaatverzekeringssystemen op te zetten als een soort van mondiaal rampenfonds;
- 5° om in dat kader mee te pleiten om een jaarlijkse solidariteitsbijdrage van minstens 115 miljard euro van het Noorden naar het Zuiden te storten in een fonds voor klimaatacties in het Zuiden, met daarin een Europees aandeel van minstens 35 miljard euro, een Belgisch aandeel van minstens 1 miljard euro en een Vlaams aandeel van minstens 500 miljoen euro vanaf 2013 en aangepaste bijdragen voor de overgangperiode tot dat jaar;
- 6° om de opbrengst van de veiling van CO₂-emissierechten daartoe minstens voor de helft aan te wenden;
- 7° om in Kopenhagen te pleiten voor een echt bindend verdrag met controlemechanismen en afdwingbare sancties en voor een democratisch gecontroleerd orgaan (de ‘Copenhagen Climate Facility’) dat toeziet op alle verplichtingen (zowel de reductiedoelstellingen als de financiële inspanningen);
- 8° om in Kopenhagen te pleiten voor vijfjaarlijkse verbintenisperiodes en de mogelijkheid om op basis van de laatste stand van de wetenschap doelstellingen bij te stellen;
- 9° om er in Kopenhagen voor te pleiten dat de sterkste schouders effectief de zwaarste lasten dragen door:
 - a) de klimaatsteun van Noord aan Zuid niet in mindering te brengen op de middelen voor ontwikkelingssamenwerking (de 0,7%-doelstelling of de Millenniumdoelstellingen), maar die additioneel te laten zijn;
 - b) de klimaatsteun van Noord aan Zuid ook te laten komen bovenop de inspanningen van de Annex 1-landen om hun klimaatdoelstellingen te halen, door erop aan te dringen dat er geen overlapping kan zijn met flexibele mechanismen die de landen in het Noorden inzetten om hun doelstellingen inzake vermindering van broeikasgassen te halen;
 - c) minstens drie vierde van de broeikasgasreducties, nodig om de klimaatnormen te halen, in de Annex 1-landen zelf te laten gebeuren en de inzet van flexibele mechanismen door de Annex 1-landen uitdovend te laten zijn en voortaan te beperken tot de armste landen;
 - d) door dit systeem van flexibele mechanismen grondig bij te sturen, zodat er echte garanties zijn dat er extra verminderingen van broeikasgassen worden gerealiseerd;
 - e) de rijke industrielanden fondsen van middelen te laten voorzien die het mogelijk maken om ontbossing en degradatie van bossen in de landen in het Zuiden tegen te gaan, zonder dat dit recht biedt op koolstofkredieten op de koolstofmarkt;

10° om er in Kopenhagen voor te pleiten dat ook voor vliegtuigen en schepen concrete reductiedoelstellingen worden vastgesteld: een reductie van de uitstoot van de broeikasgassen in deze sectoren met respectievelijk minstens 20% en minstens 10% ten opzichte van 2005.

Hermes SANCTORUM

Filip WATTEEUW

Dirk PEETERS